

Augustus 2024 – nummer 8

Wij Zêeuwen

E-magazine van KBO-Zeeland

KBO-Zeeland werkt samen met KBO-Brabant

Zo portretteert hij
tijdens proefwerken
ook veel van
zijn leerlingen (p.8)

Als ik eenzaam ben, zie ik
de schoonheid van kleine
dingen (p.16)

De Melati wordt
gedragen als symbool
van respect,
betrokkenheid
en medeleven (p.23)

Wist u trouwens dat alleen
de vrouwtjesmuggen
mensen prikken? (p.28)

EEN DAG WOONSHOPPEN 50.000 M² WONEN EN SLAPEN

Met meer dan 500 merken en 40 woonwinkels onder één dak creëren we samen het interieur van je dromen!

Laat je inspireren in onze sfeervolle Woonboulevard met de nieuwste woontrends. Onze adviseurs staan voor je klaar.

Gratis koffie in onze Brasserie by Bouman tegen inlevering van deze advertentie.

Wij sponsoren in 2024 de uitgaven van KBO 'Wij Zêëuwen'

woonboulevard **XXL**
POORTVLIET
Wij zijn wonen

Paasdijkweg 33 Poortvliet | 0166 619100 | info@wbpoortvliet.nl
woonboulevardpoortvliet.nl

Openingstijden

Di - Do: 10.00 - 17.30 | Vr: 10.00 - 21.00
Za: 10.00 - 17.00 | Zo - Ma: gesloten

Bij koninklijke beschikking
Hofleverancier
Bouman-Potter B.V.

**+ 35 MINUTEN RIJDEN VANAF
ROTTERDAM, BREDA EN ANTWERPEN**

Inhoud 1 augustus 2024

3 Van de redactie

Algemeen

- 4 Nieuwe statuten, naam en logo
5 Cursus LeaWeb

Activiteit KBO-afdelingen

- 6 Koersballen, een fanatieke sport
7 De langste tafel van Hulst

Rubriek 'Kunst in Zeeland'

- 8 Getalenteerd, gedreven en gezegend

Algemeen

- 10 Ons Kloosterpad in Brabant
12 Lezersonderzoek Wij Zêëuwen

Column Ton Roumen

- 13 Minder druk graag

Beeld in beeld

- 14 Monument Poolse bevrijders

Algemeen

- 16 Het taboe van de eenzaamheid
17 De week tegen de eenzaamheid

Activiteit afdeling

- 18 Bezoek expositie in Toeristenkerk Dishoek
19 Het Zeemanshuis te Vlissingen

Rubriek 'Natuur in Zeeland'

- 20 Den Inkel bij Kruiningen

Geschiedenis

- 22 Indië-herdenking
24 Geschiedenis KBO-Zeeland (4)

Wat verhalen vertellen

- 26 Genesis in het Zeeuws

Algemeen

- 28 Bent u een muggenmagneet?
Themamiddag Rouw en verlies
29 World Cleanup Day
Colofon

6

10

14

22

28

Van de Redactie

Beste lezers,

Oud-voorzitter Wim Jansen beschreef in de afgelopen edities de geschiedenis van KBO Zeeland. Hopelijk heeft u zijn verslaglegging kunnen waarderen. Zo vertelde hij ook over ontstaan en invulling van de nieuwsbulletins waardoor de afdelingen en de leden zich verbonden wisten. In die zin proberen we met Wij Zêëuwen een goede traditie voort te zetten en waar mogelijk uit te breiden.

Onze huidige voorzitter Lilianne van der Ha vertelt deze maand over de laatste ontwikkelingen binnen KBO-Brabant.

In een enquête die u eind deze maand krijgt voorgelegd via uw secretaris vragen wij u naar uw mening over het E-magazine. Ongelooflijk maar waar: maar liefst 70% van de artikelen in Wij Zêëuwen gaat over Zeeland of heeft een sterk Zeeuws accent.

Deze maand ook aandacht voor activiteiten in Brabant, het Kloosterpad, en over de Indië-herdenking in Den Haag. In dat laatste artikel worden de Zeeuwse veteranen niet vergeten.

Voor de tweede maal dit jaar een bijdrage van Hans de Vos over een Zeeuwse Bijbelvertaling, deze keer over het boek Genesis.

In de rubriek Uit de kunst, gewijd aan Gerard Menken, wijst de redactie ook op de jaarlijks terugkerende Monumentendagen.

Heel veel leesplezier.

Nieuwe statuten, naam en logo

Beste bestuurders en leden,

Op 4 juli jl. heeft achtereenvolgens een tweetal algemene vergaderingen van KBO-Brabant plaatsgevonden, waarin belangrijke besluiten zijn genomen. De conceptverslagen en de concept actie/besluitenlijsten van beide vergaderingen zijn naar u toegezonden, maar enkele zaken lichten we eruit.

Er zijn nieuwe statuten voor KBO-Brabant vastgesteld, waarin onder meer besloten is tot een naamsverandering.

De lange naam luidt: Senioren Netwerk Brabant en Zeeland. Die vindt u terug in de nieuwe statuten. Ter vergadering heeft het algemeen bestuur echter ook een nieuw logo met een passende kortere naam gepresenteerd: Senioren Brabant-Zeeland.

Gelet op het enthousiasme waarmee deze naam en dit logo zijn ontvangen door de algemene vergadering, is besloten hiermee de toekomst in te gaan. Deze naam zal dan ook worden vastgelegd in het Handelsregister van de Kamer van Koophandel. Zie het als het verschil tussen een doopnaam en een roepnaam.

Er zijn ook gewijzigde modelstatuten voor afdelingen vastgesteld, waarbij besloten is dat afwijkingen hierop zijn toegestaan waar het betreft naam en zittingstermijnen van afdelingsbestuurders.

Hoewel het algemeen bestuur hecht aan een zittingstermijn voor bestuurders van maximaal drie periodes van drie jaar, heeft het ook oog voor de realiteit, waarin het niet eenvoudig blijkt om vrijwilligers voor bestuursfuncties te werven.

Als de algemene vergadering van een afdeling besluit het aantal of de duur van zittingstermijnen statutair uit te breiden, zal het algemeen bestuur daaraan de benodigde goedkeuring verlenen.

Het is wel zaak om, als dit voor uw afdeling aan de orde is, de afwijkende zittingstermijnen statutair vast te leggen, zodat ook de inschrijving van uw bestuurders in het Handelsregister bij de Kamer van Koophandel rechtsgeldig is.

Ten slotte zijn ook de gewijzigde modelstatuten voor kringen vastgesteld.

De gewijzigde (model)statuten zijn aan alle belanghebbenden toegestuurd. Die voor afdelingen en kringen worden desgevraagd in een Word-versie aangeleverd.

KBO-Brabant zal zijn gewijzigde statuten zo spoedig mogelijk laten afwickelen bij de notaris, zodat deze rechtsgeldig zijn en ook de nieuwe naam breed geïntroduceerd en gehanteerd kan worden.

Ook zal er een helder stappenplan voor afdelingen en kringen worden opgesteld voor hun statuten(wijziging) en – indien gewenst – afwikkeling door de geselecteerde notaris Bolscher & Smits.

*Met vriendelijke groet,
Lilianne van der Ha, voorzitter KBO-Zeeland
en lid Algemeen Bestuur KBO-Brabant.*

Cursus LeaWeb

Op 04 juli 2024 is in het Meulengat in Sluiskil de cursus LeaWeb en Lea-Senior Financieel gegeven. De cursus was speciaal bedoeld voor de leden-administrateurs en penningmeesters van de afdelingen binnen KBO-Zeeland.

De dag werd verzorgd door KBO-Brabant. Karen Roelofs (ICT KBO-Brabant), Willy Roovers (voorzitter gebruikersgroep LeaWeb) en Ad Rijkers (helpdesk Lea-Senior Financieel) waren de inleiders. Aan de hand van het programma LeaWeb werden door Karen de onderwerpen met mogelijkheden toegelicht en konden de vragen hierover direct beantwoord worden. Zowel Karen als Willy lichtten één en ander verder toe en aan de hand van voorbeelden benadrukten zij de vele mogelijkheden van de verschillende onderdelen van het programma.

De 23 aanwezigen (2 afwezigen zonder afzegging) konden op deze wijze hun kennis verrijken en daarmee het gemak van het programma ondervinden. Na de voortreffelijke lunch, verzorgd door Wim van Rijn, beheerder van het Meulengat, gingen de deelnemers aangesterkt verder met het laatste stukje uitleg over LeaWeb.

Hierna nam Ad het woord om uitleg te geven over het financiële programma Lea-Senior Financieel. Een programma waar menig penningmeester heel veel gemak van kan ondervinden. Ook Ad nam de aanwezigen aan de hand van het programma mee door de verschillende onderdelen en beantwoordde de vragen direct met voorbeelden en een uitgebreide PowerPoint demonstratie.

Na het beantwoorden van de nog resterende vragen over beide programma's werd de "cursusdag" met nog een consumptie afgesloten.

Het was een zeer leerzame bijeenkomst met dank aan de cursusleiders Karen, Willy en Ad die toch speciaal vanuit het Brabantse naar Zeeland waren gekomen om o.a. kennis te maken met de verschillende bestuursleden en voor het verzorgen van deze dag. Nogmaals dank!

Tekst en foto's: Wim Copper

Koersballen, een fanatieke sport

De Koersbalclub van KBO-Boschkapelle bestaat voornamelijk uit dames. Ze spelen het spel op dinsdagmiddag van 13.30 tot 16.30 uur met een halfuurtje koffie/thee pauze.

Het koersballen gebeurt in het Dorpscentrum, ons clubhuis. Meestal zijn ze met 15 dames fanatiek bezig met proberen elkaar de loef af te steken en de bal van een andere speler/spelster weg te kaatsen. En ... als het eropaan komt, moet er gemeten worden. Het is voor velen een gezellig uitje.

Tekst en foto: Piet Remorie en Shutterstock.

Barbecue

Op woensdag 10 juli heeft KBO-AEOS een fantastische, geslaagde middag gehad. Om half 2 was iedereen aanwezig. Eerst werd er een korte jaarvergadering gehouden in verband met de verandering van onze naam, Senioren Vereniging-AEOS, welke met algemene stemmen werd aangenomen. Daaruit vloeide voort dat ook de statuten worden aangenomen en het vervolg hierop, dat wij als afdeling zelfstandig door zullen gaan.

Daarna het minder serieuze gedeelte, de barbecue! Met als ambiance accordeon- en keyboardmuziek door My Way Music. Tijdens de muziek werd er heerlijk gegeten. Bij binnenkomst kreeg ieder een in te vullen blad met quizvragen over plaatsnamen. Hilariteit alom! De winnares, die 24 van de 25 vragen goed had, was Anja de Putter.

Tekst en foto's van Ton Jongmans.

Het is weer juli en dan is het weer tijd voor de langste tafel van Hulst!

Het was omstreeks half elf dat de bestuursleden en vrijwilligers van KBO-Hulst begonnen met het aankleden van 'De Lieve' en u mag het geloven, ze deden het met veel genoegen.

Nadat alles geregeld was, konden onze leden en niet-leden worden ontvangen.

En die kwamen met veel plezier om er een gezellige middag van te maken.

De middag begon met een welkomstwoord door de voorzitter.

Daar de temperatuur al gestaag was gestegen, werd het tijd om onze gasten wat drinken te bezorgen.

En om de middag nog extra te vullen, had het bestuur Marleen uitgenodigd om wat achtergrondmuziek te verzorgen van de vroegere jaren.

Inmiddels begonnen bezoekers ook uit te kijken naar iets lekkers en verfrissend en dat werd dan ook geserveerd: een heerlijke frisse hors-d'oeuvre en ik kan u vertellen dat ik niemand hoorde klagen.

Na het eten van deze heerlijke hors-d'oeuvre konden onze bezoekers nog genieten van een heerlijke kop koffie of thee met een koffiekoek.

Tijdens het eten en het gezellig natafelen had de zon de temperatuur nog verder opgedreven met als gevolg dat iedereen wel zin had in een ijsje.

Tekst en foto's: Jac de Bruin.

Getalenteerd, gedreven en gezegend

Zelfportret Gerard Menken

V In de rubriek *Uit de Kunst verhalen* we over kunstenaars die inspiratie ontleenen aan het Zeeuwse. Deze maand aandacht voor autodidact Gerard Menken. In gesprek met Hennie, zijn weduwe, krijgt Gerards palet nog meer kleur.

Bretagne.

Gerard Menken (Scherpenzeel, 1919 – Kloetinge, 2004) groeit op als zoon van een dominee in Genderen in een gezin met zes kinderen. De broertjes ‘spelen’ op het kerkorgel, Gerard blijkt als enige daadwerkelijk het orgel te kunnen bespelen. Hij bezoekt het gymnasium in Den Bosch. Als jongen van een jaar of twaalf krijgt hij van zijn zus ‘een doekje en een kwastje’, het begin van zijn liefde voor de teken- en schilderkunst. Het is in Genderen waar hij zijn eerste schilderijtjes verkoopt, aan de toenmalige huisarts.

In de oorlog komt hij terecht in het kunstenaarsdorp Giethoorn, waar hij veel schildert. Na WO II keert hij terug naar Genderen en niet veel later vestigt hij zich in Zaltbommel, de plek van zijn eerste zelfstandige expositie in 1955.

Van 1948 tot 1962 is hij organist van de grote Sint-Maartenskerk in Zaltbommel. Hij volgt privé orgel-lessen bij Stoffel van Viegen op het grote Dom-orgel in Utrecht en doet staatsexamen orgel, gevolgd door een conservatoriumopleiding, waar hij afstudeert in de richtingen schoolmuziek en koordirectie.

Hij komt in 1968 aan het fraaie Marktveld in Kloetinge te wonen. Het huis stond te huur, niemand wilde er wonen. Vijf jaar later kan hij het huis kopen. Het is voor de rest van zijn leven zijn thuisbasis gebleven. Er volgt een druk bestaan als muziekleraar in Goes en Vlissingen. In zijn vrije tijd is hij koordirigent van verschillende schoolkoren evenals organist en dirigent van enkele (kerk)koren.

Bovenal schilder

In ‘*Naar Zeeland! Schilders van het Zeeuwse landschap*’ beschrijft Ad Beenhakker Gerards grote liefde voor de schilderkunst. Na zijn dagtaak als muziekleraar schildert hij thuis in zijn atelier of trekt hij eropuit, de natuur in. Vanaf 1969 neemt hij aan vele exposities deel, niet alleen in de provincie Zeeland, maar ook elders in Nederland, België en Frankrijk. Al vanaf het begin van zijn artistieke loopbaan tekent en schildert hij veel portretten, veelal van kinderen. Zo portretteert hij tijdens proefwerken ook veel van zijn leerlingen.

Haventje van Hoedekenskerke.

Tijdens zijn reizen naar Frankrijk vatte hij een grote liefde op voor Bretagne. De Bretonse kerkjes en calvaires inspireerden hem om Bijbelse en religieuze taferelen te gaan schilderen, niet in realistische zin, maar als het ware verplaatst naar het Bretonse landschap. Al heel vroeg werkte hij ook abstract en experimenteel, zonder echter de andere thema's te verwaarlozen.

Menken werkte met olieverf, maar maakte ook veel tekeningen, aquarellen en gouaches. Daarnaast bleef hij veel tekenen naar de natuur. Kenmerkend in al zijn werk is zijn kleurgebruik, met veel nuances van blauwgroen en paarsrood.

De Schenge.

‘Het landschap zit in zijn hoofd’

Na zijn pensioen trok hij samen met schildersleerlingen geregeld de Zak van Zuid-Beveland in. Hennie vertelt vol passie en liefde over hun tochten. Tijdens de rit wees hij dan op de landschappen en bomen die zij passeerden. Hij ‘schilderde’ daarbij ook

de prachtige lichtinval. Terwijl de leerlingen zich installeerden, had Gerard binnen tien minuten de contouren van het beoogde doel al op zijn doek staan. Hij had het landschap, het ‘portret’ al in zijn hoofd. Menken hield van het Zuid-Bevelandse platteland met zijn dijken, welen, bomen, graanvelden en boerderijen. Een van zijn lievelingsplekken was het haventje van Hoedekenskerke.

Tentoonstellingen

Hennie heeft met en voor Gerard veel tentoonstellingen ingericht. Zij was uiterst kritisch bij het inrichten en voorstander van ‘less is more’, altijd naar tevredenheid van Gerard overigens. Zij heeft een jaar lang toegewerkt naar de grote Menken-tentoonstellingen in het Museum, de Kunstuitleen en de Grote Kerk te Goes in 2019, het jaar waarin Gerard honderd geworden zou zijn.

Abstract landschap.

In ‘*Inspiratie in de Bommelerwaard, de schilderkunst van Gerard Menken (1919-2004)*’ refereert Roland Gieles aan een expositie in Zaltbommel in 1949. Een recensent beschreef de ‘gedempte toon’ in zijn ‘stille, rustige en beschouwende schilderijen’. Ook benoemde hij enkele aquarellen ‘tintelend en flitsend van leven’. Ruim zeventig jaar later kan deze recensie als profetisch beschouwd worden. In de vijfenvijftig jaar die volgden op de bovengenoemde tentoonstelling ontwikkelde Menken zich tot een schilder die kleur, lijn, figuratieve voorstellingen en abstracties tot een prettige eenheid wist te smeden.

Op Monumentendag (14 en 15 september) staat de deur op Marktveld 15 te Kloetinge open voor een bezichtiging van het werk en het atelier van Gerard Menken; getalenteerd, gedreven en gezegend.

Tekst: Rob Rijkschroeff. Foto's: Jan van den Boom

Ons Kloosterpad in Brabant

Binnen het kader van de samenwerking met KBO-Brabant past natuurlijk aandacht voor 'Ons Kloosterpad', een wandelpad van 330 kilometer langs een vijftigtal (voormalige) kloosters en abdijen in Midden- en Oost-Brabant. De tocht kan worden gelopen in vijftien etappes, variërend van 16,5 tot 28 kilometer.

Levendig Brabant

De afgelopen jaren werkten verschillende partijen samen om de verhalen van het kloosterleven en de nog zo'n 450 resterende Brabantse kloostergebouwen bredere bekendheid te geven. Met het ondertekenen van een overeenkomst is begin februari 2024 het startschot gegeven voor een nieuwe samenwerking om de toekomst van Ons Kloosterpad te borgen.

De provincie, VisitBrabant en de Vereniging Samenwerkende Kloosters breiden de komende maanden de route verder uit naar West-Brabant. Ook wordt het bestaande netwerk uitgebreid met fietsroutes en komen er plekken voor stiltebeleving en bezinning langs de route.

Breed publiek

“De provincie heeft destijds de opdracht gegeven om het verhaal van het Brabantse kloosterleven uit te werken en te werken aan de opbouw van een netwerk. In 2021 werden diverse activiteiten georganiseerd in het kader van het Brabantse Kloosterjaar. Ook werd in dat jaar Ons Kloosterpad gelanceerd, een super geslaagd ‘instrument’ om het verhaal van het Brabants kloosterleven toegankelijk te maken voor een breed publiek.”

Uitbreiding

Ons Kloosterpad wordt uitgebreid met rondwandelingen vanuit kloosters in West-Brabant. Daarnaast wor-

den er fietsroutes ontwikkeld. Deze routes zijn online vindbaar en bij elke startlocatie, meestal een klooster, wordt een route-informatiepaneel geplaatst. Ook komen er aan de route plekken voor stiltebeleving en bezinning. De routeversterking draagt bij aan de ontwikkeling van duurzaam en betekenisvol toerisme.

“Nu al is ‘Ons Kloosterpad’ een van de meest populaire routes in Brabant. We gaan de route uitbreiden én nog mooier maken met kunst en verhalen. De bezoekers waarderen de spirituele beleving. De kloosterwaarden van vroeger zien we terug in de wensen van morgen: *liefde voor de natuur, sociale binding, gezondheid voor lichaam en geest.*”

Wandelen en fietsen op Ons Kloosterpad past goed bij de levensstijl waar Brabant voor staat: volop genieten, met respect en belangstelling voor de omgeving.”

Kloosters relevant voor jong en oud

De kloostervereniging is blij met de aandacht voor Ons Kloosterpad. Abt Denis Hendrickx van de abdij van Berne: “Dat er nog zo'n 450 (voormalige) kloosters in Noord-Brabant te vinden zijn, laat zien dat religieuzen in de provincie een belangrijke rol hebben gespeeld én nog steeds spelen.

Want ook nu en in de toekomst zijn kloosters relevant voor jong en oud. Bijvoorbeeld als plekken voor stilte en bezinning, waar in deze tijd veel behoefte aan is.

We zijn de provincie Noord-Brabant enorm dankbaar voor haar grote inzet bij het mogelijk maken van Ons Kloosterpad. Daarmee is het kloosterleven in Brabant weer goed op de kaart gezet. Het is mooi dat we dit als vereniging in samenwerking met VisitBrabant verder vorm kunnen geven en uitbreiden naar de toekomst.”

Over ons Kloosterpad

Ons Kloosterpad is een wandelpad van 330 kilometer langs een vijftigtal (voormalige) kloosters en abdijen in Brabant, momenteel bestaande uit vijftien etappes. Daarnaast zijn er zo'n twintig rondwandelingen die starten en eindigen bij een kloosterlocatie. Het pad is sinds 2017 ontwikkeld in het kader van de verhaallijn Religieus Brabant uit het erfgoedbeleid van de provincie Noord-Brabant.

Kijk voor meer informatie op www.onskloosterpad.nl

VisitBrabant Routebureau

VisitBrabant Routebureau (www.routesinbrabant.nl) is onderdeel van VisitBrabant en dé partner voor de aanleg van knooppuntennetwerken, het ontwikkelen van Brabantse belevingsroutes, het ontsluiten van alle route-informatie en de (inter)nationale promotie van Brabant als dé routeprovincie van Nederland.

Bron: www.onskloosterpad.nl

Lezersonderzoek van **Wij** **Zêêuwen**

Het E-magazine 'Wij Zêêuwen' is nu acht keer verschenen. Meer dan 70% van de artikelen gaat over het Zeeuwse of over Zeeland!

De redactie is razend nieuwsgierig of de inhoud en vormgeving van het E-magazine in goede aarde is gevallen en hoe het blad u bevalt.

Wat valt er te verbeteren? Is de leesbaarheid naar wens? Hoe bevalt de frequentie van verschijnen? De soorten artikelen? De opmaak? De verslagen van activiteiten van de afdelingen?

Zo zijn er ook vragen over de columns van Ton Roumen en over 'Beeld in beeld', kunst in Zeeland, de natuur-rubriek door Chiel Jacobusse, de verhalen in het Zeeuws van Hans de Vos, de Hersenspinsels van Augustinus, Wat verhalen vertellen, enz.

Per 1 september zal het secretariaat van de afdelingen een enquête naar u toe zenden. Deze enquête is gemakkelijk in te vullen op uw computer en terug te sturen via een button waar u op kunt klikken. Het formulier komt dan automatisch bij de redactie terecht.

Twee jaar geleden heeft u ook enthousiast gereageerd op het lezersonderzoek van de toenmalige Nieuws-FlitZ. We hopen dat u deze enquête opnieuw massaal wilt invullen, opdat we een goed overzicht krijgen van uw wensen.

In oktober zullen we via een Special de uitslag van deze enquête met u delen.

De redactiecommissie; Jan van den Boom, Lilianne van der Ha en Rob Rijkschroeff

Minder druk graag

De mentale gezondheid van jongeren zou verslechteren. Berichten daarover verschijnen regelmatig in de media. Jongeren piekeren veel, zijn angstig en ongelukkig. Het rapportcijfer dat jongeren zichzelf geven voor hun welbevinden is in zes jaar achteruitgegaan van 7.3 naar 6.7. Ze ervaren druk.

Jongeren ervaren studiedruk, prestatiedruk, werkdruk en maatschappelijke druk. Van jongeren wordt verwacht dat ze het goed doen op school, dat ze bevredigend en goed betaald werk vinden. Ze worden geacht een partnerrelatie aan te gaan en moeten een succesvol beeld van zichzelf neerzetten op de sociale media, terwijl ze niet zo'n positief beeld over zichzelf hebben. En als je een perfectionist bent, zet jij jezelf onder nog weer extra druk.

De stroom van succesverhalen op sociale media geeft jongeren het gevoel dat het nooit goed genoeg is, dat het altijd beter kan. En dat zorgt voor nog meer druk.

Het woord druk is afgeleid van het Latijnse woord *deprimo* en daar herkennen we ons woord deprimerend in. Want druk kan zorgen voor angst en depressie en kan de vraag doen opwellen of het leven nog wel zin heeft.

De eerlijke visie is dat het leven kan tegenvallen, het leven is niet altijd gezellig en leuk.

Jongeren zijn opgegroeid met de ervaring dat er veel mogelijk is en er zowat geen beperkingen bestaan. The sky is the limit.

Het geloof in vooruitgang en maakbaarheid is groot. Maar de eerlijke visie is dat het leven kan tegenvallen, dat lijden bij het leven hoort. Het leven is immers niet altijd gezellig en leuk. Dat is wel het beeld dat facebook laat zien, maar dat beeld vertekent.

Je ziet wat jongeren allemaal presteren, hoe succesvol ze zijn, hoeveel vrienden ze hebben. Maar dat is één kant van de medaille, het leven is immers ambivalent: er is vreugde en verdriet, liefde en angst, hoop en wanhoop.

Die druk komt van buiten, maar weerklinkt in ons binnenste en gaat daar knellen, soms zelfs woekeren. Wat zou het zijn de druk weg te nemen? Bij jongeren, bij ouderen?

Misschien kan de komende zomervakantie helpen om gas terug te nemen. Als de scholen hun deuren sluiten en het werk onderbroken wordt, kan de druk minder worden en is de tijd van ontspanning ook een tijd om te reflecteren op de vraag hoe je leven minder onder druk kan komen te staan.

Ton Roumen is een ervaren coach, retraiteleider en spreker.

Hij publiceert boeken en artikelen over spirituele thema's en persoonlijke ontwikkeling.

Meer informatie: www.bezinnen.com

Beeld in beeld 4

Monument Poolse bevrijders

*Deze tweemaandelijks rubriek trekt kriskras door Zeeland op zoek naar bijzondere standbeelden van bekende, onbekende of juist anonieme mensen.
Deze keer: het oorlogsmonument voor Poolse militairen in Axel.*

Volgende maand is het tachtig jaar geleden dat de bevrijding van Zeeland ('De slag om de Schelde') in Oost-Zeeuws-Vlaanderen een aanvang nam. Hulst, Axel, Terneuzen en omgeving werden bevrijd door de 1^e Poolse Pantserdivisie, terwijl overal elders in Zeeland vooral Canadezen en Britten strijd leverden tegen de Duitse bezetter. De Poolse inzet is in oostelijk Zeeuws-Vlaanderen niet vergeten, getuige onder meer dit oorlogsmonument in Axel (Oranjestraat/Zeestraat).

Slag om de Schelde

De 1^e Poolse Pantserdivisie onder leiding van generaal Stanislaw Maczek bestond uit ongeveer 13.000 manschappen, 400 tanks en 4500 andere militaire voertuigen. De divisie was in 1942 gevormd uit Poolse soldaten die na de capitulatie van hun land in 1939 uitweken om elders ingezet te worden. Eind juli 1944 werd de divisie vanuit Engeland overgezet naar Noord-Frankrijk en toegevoegd aan het 1^e Canadese Leger, waarvan zij bij de opmars naar het noorden de oostelijke flank vormde; de Canadezen trokken richting Breskens op. Op zaterdag 16 september stak de Poolse divisie de Belgisch-Nederlandse grens over. Na artilleriebeschietingen op Axel en Hulst, waarbij tientallen inwoners omkwamen, bereikten de Polen drie dagen later zowel Hulst als Axel. Een dag later werd Terneuzen ingenomen en was het eerste doel van de Slag om de Schelde bereikt: de geallieerden stonden aan de oever van de Westerschelde-oever. Het was ten koste gegaan van 75 Poolse militairen.

Katholieken afwezig

Het Axelse oorlogsmonument met als opschrift 'Aan Polen's zonen die op deze grond voor onze vrijheid tot den dood toe streden' werd in september 1948 geplaatst. Het bronzen beeld was gemaakt door Cephass Stouthamer (ook wel: Stauthamer) uit Amsterdam, die Zeeuws-Vlaamse wortels had. De kosten waren opgebracht door de Axelse bevolking. Bij de onthulling was luitenant-kolonel Z.M. Szydlowski aanwezig, die de bevrijding van Axel vier jaar eerder had geleid.

Wie echter afwezig waren, aldus *De Stem* van 20 september, was "Katholiek Axel...", omdat het beeld niet verenigbaar werd geacht met de Christelijke beginselen, welke door de meerderheid der bevolking, zij 't protestant of katholiek, beleden worden." De krant haast zich eraan toe te voegen dat dit "aan de sympathie van de katholieken voor de Poolse bevrijders niets afdoet". Het is een hele troost ook te lezen dat bij alle andere bijeenkomsten van die dagen "zowel de katholieke geestelijkheid, de raadsleden en andere vertegenwoordigers [wel] aanwezig waren".

Zonder uniform

De geciteerde berichtgeving is niet al te concreet, maar we mogen wel voor waar aannemen dat de naaktheid van het beeld de reden voor de katholieke afwezigheid was. Een naakt beeld is bepaald niet uniek, maar als oorlogsmonument toch wel bijzonder. Serieuze beelden moeten lijken, vinden 'we', en welke soldaat sneuvelt nu zonder zijn uniform aan? De dramatische houding – de stervende man grijpt naar zijn hart – en de naaktheid benadrukken de kwetsbaarheid van de mens. Ik kan me ook voorstellen dat de kunstenaar zich niet wilde verliezen in de details van het Poolse uniform, omdat de beschouwer dat vervolgens ook gaat doen: klopt het wel? En: hij heeft één streep op de mouw, dus het is vast een sergeant. Dat katholiek Axel niet bij de onthulling was, lijkt me minder bijzonder dan dat het beeldontwerp blijkbaar door alle commissies heen is gekomen; het was de keurige tijdgeest van toen om de komst van een naakt beeld te verhinderen. Niet voor niets verscheen in die jaren Godfried Bomans' satire 'Over onzedelijke beelden': "Een beeld dat niets aan heeft, is een vies beeld. Naarmate het echter, al is het nog zo schaars, gekleed is, wordt het steeds minder vies, tot we tenslotte met echte kunst te maken hebben."

We kijken in Axel naar een beeld dat – nog steeds – een diepe indruk maakt; dan maar geen echte kunst...

Tekst en foto's monument Axel: Arend van der Wel

Het taboe van de

eenzaamheid

“als ik eenzaam ben zie ik de
schoonheid van kleine dingen”

anna brandsma

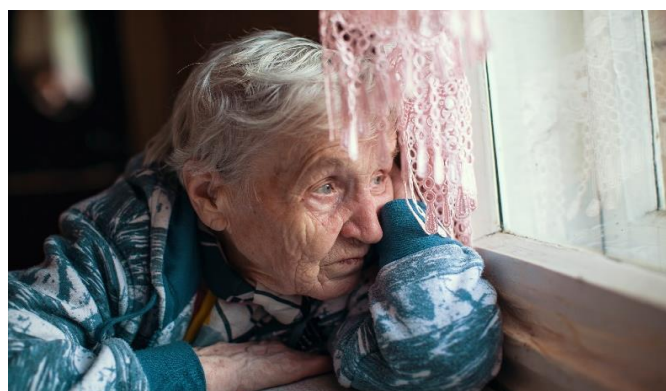
Nederlandstalige literatuur

Reve, Wolkers, Hermans en Mulisch schreven allemaal over eenzaamheid. Ze beleefden de jaren van hun adolescentie tijdens de 2e Wereldoorlog. Oorlogservaringen zijn misschien wel het meest extreme voorbeeld van traumatische ervaringen die kunnen leiden tot eenzaamheid.

Gelukkig heb ik mezelf en mijn leerlingen in latere jaren ook met andere thema's in contact weten te brengen en misschien nog belangrijker: anders naar eenzaamheid leren kijken, anders met eenzaamheid leren omgaan.

Taboedoorbrekend

Taboes kunnen pas doorbroken worden als je ze durft benoemen. Daarvoor moeten ze natuurlijk (h)erkend worden en daarna geduid. Door wetenschappers, door politici en uiteindelijk in verenigingen en in (de) gemeenschap(en) waar wij allen deel van uitmaken. Zo hebben nog steeds veel jongeren te lijden van de corona-jaren. En niet alleen zij trouwens.

Door dat uit de taboesfeer te halen, door erover te praten, kunnen we een verschil maken.

De KBO biedt gemeenschapszin

In die zin ben ik blij deel uit te maken van de KBO. Door mijn activiteiten doorbreek ik en voorkom ik eenzaamheid, in elk geval voor mezelf. Dat benoemen is niet iets om je voor te schamen, maar wel iets om je bewust van te zijn. Gemeenschapszin is een bindmiddel in die zo sterk geïndividualiseerde maatschappij waarin het niet altijd even makkelijk is je balans te bewaren.

Initiatieven op afdelingsniveau

Vol bewondering kijk ik naar alle activiteiten in de afdelingen. Daar zit een jarenlange en nog steeds voortdurende geschiedenis van bestuurs- en vrijwilligerswerk achter. Het lijkt er ook op alsof steeds meer afdelingen de weg weten te vinden naar verslaglegging in Wij Zêëuwen. Als redactielid juich ik dat natuurlijk van harte toe. Iedere maand weer kijk ik vol verwachting uit naar enthousiaste verhalen over excursies, bingomiddagen, fietstochten of anderszins. Het maakt je bewust hoe verbindend en vol zingeving die activiteiten zijn.

Afgelopen maand deed ik een oproep over 'De week tegen de eenzaamheid'. Dankbaar ben ik voor de reactie uit Ovezande, wat geleid heeft tot bijgaand artikel over activiteiten rond en tegen eenzaamheid in Ovezande, bewust juist niet alleen in die week georganiseerd. Een eerlijke en daardoor heerlijke beschrijving van initiatieven aldaar.

Door: Rob Rijkschroeff, redactielid Wij Zêëuwen

De week **tegen** de eenzaamheid

26 september t/m 2 oktober 2024

Eenzaamheid is het subjectief ervaren van een onplezierig of ontoelaatbaar gemis aan (kwaliteit van) bepaalde sociale relaties. Het kan zijn dat het aantal contacten dat men heeft met andere mensen geringer is dan men wenst. Ook de kwaliteit van de gerealiseerde relaties kan achterblijven bij de wensen. (Prof. De Jong Gierveld)

Eenzaamheid is geen fijn gevoel van alleen zijn. Vaak door gebrek aan goede sociale contacten of onvoldoende kwalitatief goede contacten. Iedereen heeft wel eens het gevoel van alleen zijn, maar dat hoeft zeker niet altijd eenzaamheid te betekenen.

Alleen zijn kan ook fijn zijn, zeker als je het altijd druk hebt. Je kunt ook eenzaam zijn in een volle kamer of met veel aanloop thuis. Juist als je tussen deze personen geen gelijkgestemde(n) vindt of als je het gemis van een partner/vriend/ familielid juist dan heel erg goed voelt.

Volgens de Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen 2022-2023 van de GGD Zeeland is in de gemeente Borsele 53% (2017: 48%) van de 65+ers matig tot ernstig eenzaam. Hiervan is 9% (2017: 10%) (zeer) ernstig eenzaam. Schrikbarende cijfers. Natuurlijk heeft ook de coronaperiode zonder ontmoetingsactiviteiten hier geen goed aan gedaan.

Als KBO Ovezande proberen wij hier binnen onze mogelijkheden wat positieve verandering in te brengen.

Ontmoetingsactiviteiten KBO Ovezande

Eenzaamheid heeft meer aandacht nodig dan alleen in De Week tegen de Eenzaamheid. Wij proberen het hele jaar door mensen te behoeden voor eenzaamheid. Buitenom de reguliere wekelijkse activiteiten die wij aanbieden aan onze leden, organiseren wij ook door het hele jaar ontmoetingsactiviteiten waar veel gelegenheid is voor een praatje, koffiedrinken, gezelligheid en het leggen van (nieuwe) contacten.

In het kader van de Week tegen de Eenzaamheid organiseren wij de Dag van de Ouderen. Dit is een gezellige dag met een gezamenlijke lunch en een optreden. Verder organiseren wij in samenwerking met de r.k. kerk tweemaal per maand op zondagochtend een koffie-uurtje. Het is hier altijd een gezellige drukte waar ook mensen komen die geen lid zijn van de KBO. Verder hebben wij aandacht voor de verjaardagen. Iedereen krijgt op deze feestelijke dag een kaartje van ons. Vanaf 80 jaar wordt dit bij kroonjaren vergezeld van een leuke attentie die persoonlijk aan huis bezorgd wordt. Natuurlijk worden de mensen die ziek zijn niet vergeten. Een kaartje of bezoekje geeft aan dat we met hen meeleven. Andere activiteiten zijn nog: bingo's, puzzel/fietstocht, modeshow, dansavond, kerstviering etc.

Door: *Mariëtte Platschorre, KBO Ovezande*

Expositie Toeristenkerk Dishoek

KBO-Vlissingen organiseerde een activiteit om hier gezamenlijk naar toe te gaan. De toeristenkerk is opgericht om de bezoeker een gevoel te geven dat hij of zij welkom is. Enerzijds nodigt de natuurlijke omgeving waarin men zich bevindt uit tot reflectie en ontspanning en anderzijds is er de vreugde van de boodschap van het evangelie vertaald naar het leven van alledag, nadruk op het belang van de vriendelijkheid en saamhorigheid. Na de dienst is er gelegenheid tot ontmoeting met een kopje koffie of thee.

Jaarlijks tonen kunstenaars uit Dishoek hun werk in deze toeristenkerk. Een variëteit aan moderne beeldende kunst. Ook kan men de kunststukken kopen.

Deze expositie was dit jaar te zien van 16 tot en met 20 juli. De rode schoenen wezen u opnieuw de weg!

Mariet Peeters
Lid van de activiteiten-
commissie

Foto's Huub van Kessel.

Het Zeemanshuis te Vlissingen

(Mission to Seafarers)

Ruim twintig leden van het seniorencontact Middelburg-Veere hebben een bezoek gebracht aan deze ontmoetingsplek waar zeelieden kunnen vertoeven wanneer ze vrij zijn.

We zijn daar hartelijk ontvangen met koffie/thee en taart en hebben uitleg gekregen over wat men daar doet. Eerst door een bestuurslid en daarna door de pastor. Men heeft vier beroepskrachten en ongeveer veertig vrijwilligers.

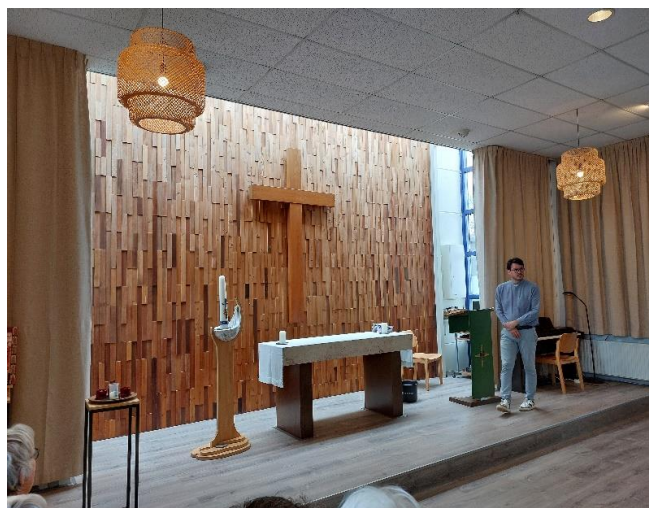
De Stichting The Mission to Seafarers Vlissingen is een non-profit organisatie en zet zich in voor het welzijn van zeevarenden, die voor korte of langere tijd de havens van Vlissingen aandoen.

De stichting is eigenaar van en exploiteert het Zeemanshuis in de havens van Vlissingen, dat elke namiddag en avond open is voor zeevarenden. Men krijgt daarvoor geen subsidie, maar wel bijdragen van bedrijven op het haventerrein. Helaas is dat niet voldoende.

Het gebouw is gelegen aan de rand van het haventerrein, maar is per openbaar vervoer bereikbaar.

Samen met een veertigtal vrijwilligers en enkele betaalde medewerkers bieden zij de zeevarenden zeven dagen per week een soort huiskamer aan waar zij terecht kunnen voor koffie, thee of bijvoorbeeld een biertje, maar ook voor een spelletje dart of biljart.

Verder is er een winkel waar zeevarenden primaire verzorgingsproducten zoals scheerschuim kunnen kopen, maar ook souvenirs, telefoonkaarten en tweedehands kleding. Vroeger was het zeemanshuis ook de enige plek om met het thuisfront te bellen. Maar die functie is dankzij mobiele telefonie minder geworden.

Met Kerstmis worden de zeelieden -vrijwel allemaal mannen- verrast met een kerstpakket, waaronder een muts. Men zoekt daarvoor breisters die mutsen willen gaan breien.

Naast het sociale aspect zorgen de zeemanshuizen ook voor geestelijke zorg. Men heeft een kapel, waar op zondag een oecumenische dienst wordt gehouden. De van oorsprong Anglicaanse organisatie heeft in Vlissingen een pastor en scheepsbezoekers die zich inzetten als een soort maatschappelijk werker. Als de situatie daarom vraagt, doet men dit ook aan boord van het schip. Zeker voor zeevarenden die aan boord of thuis problemen hebben maar niet naar huis kunnen, is een luisterend oor heel belangrijk.

Men heeft een eigen busje waarmee de zeevarenden worden opgehaald en weer terug worden gebracht naar het schip. Dit is nodig, want het haventerrein is heel groot.

Tekst en foto's: Ko Pluijmers.

Den Inkel bij Kruiningen

Bundermycena.

Vliegenzwam.

In het Zeeuwse landschap vind je op veel plaatsen welen. Dat zijn kolken die ontstaan zijn tijdens de vele dijkdoorbraken die zich in het verleden hebben voorgedaan. Maar ook in recente tijd zijn er nog wel vergelijkbare kolken ontstaan, met name door de watersnoodramp in 1953. Toen ontstonden uitgebreide doorbraakkreken bij Ouwerkerk (ter plaatse van het huidige watersnoodmuseum), de Schelphoek bij Serooskerke op Schouwen en op Zuid-Beveland Den Inkel bij Kruiningen. De gaten waren zo diep en de schade zo groot dat het zelfs met de tegenwoordige middelen vrijwel ondoenlijk was om die te herstellen.

Tegelijkertijd was het ook in een tijd dat de recreatie zich begon te ontwikkelen en daarom werden de doorbraakkolken rondom ingeplant met bis, waarin een stelsel van wandelpaden werd aangelegd. Die bossen zijn nu zo'n driekwart eeuw oud en voor een bos is dat de leeftijd dat het volwassen begint te worden. En dat is in het bos van Den Inkel bij Kruiningen goed te merken.

Er komen veel bosvogels voor, zoals de grote bonte specht, de groene specht, de boomkruiper en volop staartmeesjes. Maar ook voor roofvogels is het bos inmiddels volwassen genoeg. De buizerd broedt er en ook is er jaarlijks een paartje sperwers dat hier de jongen grootbrengt. Tenminste, als het grote broertje van de sperwer, de havik hier geen territorium heeft, want de beide rovers verdragen elkaar slecht. De havik is ook levensgevaarlijk voor de ransuilen die in het bos nestelen, want vooral in de fase dat er uitvliegende jongen zijn vallen die heel makkelijk ten prooi aan de havik.

De combinatie van bos en water, zoals die bij al de doorbraakkreken van 1953 te vinden is, brengt extra vogels met zich mee. Speciaal de ijsvogel kan het hele jaar door langs de oevers worden waargenomen. Zittend op een tak boven het water speurt deze kleurrijke gast naar passerende visjes en als je oplet, zie je de vogel regelmatig duiken en met een prooi weer boven komen. Andere vissers die tot de vaste bewoners horen, zijn de kleine zilverreigertjes. Die waden door het ondiepe water en met hun helgele tenen jagen ze de vissen op tot ze die ergens vlak bij de oever makkelijk kunnen bemachtigen.

In het najaar is er een speciale attractie. Den Inkel is dan rijk aan paddenstoelen en op een gemiddelde wandeling vind je makkelijk enkele tientallen verschillende soorten.

Groene knolamaniet.

Daar zijn kleine miezertjes bij als de oranje dwergmycena en de bundelmycena, maar ook fiks uit de kluiten gewassen bospaddenstoelen als de groene knolamaniet en de roemruchte vliegenzwam. Vroeg in het najaar vliegen er dan ook nog allerlei libellen en andere grote insecten rond. Kortom: ook dit mooie wandelgebied biedt voor elk wat wils.

Tekst en foto's: Chiel Jacobusse.

Ijsvogel.

Indië-herdenking

Op 15 augustus staan we stil bij het einde van de Tweede Wereldoorlog voor het Koninkrijk der Nederlanden en herdenken we alle slachtoffers van de oorlog tegen Japan en de Japanse bezetting van Nederlands-Indië. De oorlogservaringen en de grootschalige ontheemding die volgde werken tot op de dag van vandaag door in onze samenleving als geheel en zeker ook bij inmiddels twee miljoen Nederlanders met een Indisch oorlogsverhaal in de familie.

Indisch monument Den Haag.

Wat herdenken we op 15 augustus?

De oorlog tegen Japan begon op 8 december 1941. Al direct kwam het tot gevechten op zee en in de lucht, met slachtoffers aan beide kanten. Nederlands-Indië werd van 1942 tot 1945 bezet door Japan, bondgenoot van Duitsland in Zuidoost-Azië. Op 15 augustus 1945, kort na de bombardementen op Hiroshima en Nagasaki, capituleerde Japan. Daarmee kwam officieel een einde aan de Tweede Wereldoorlog in het Koninkrijk der Nederlanden.

Miljoenen slachtoffers

Miljoenen onderdanen van het Koninkrijk hebben zwaar geleden als gevolg van honger, dwangarbeid, geweld, vernedering en terreur. Op erevelden in Indonesië en daarbuiten liggen 25.000 Nederlandse doden begraven. Vele Indonesische slachtoffers hebben geen speciale begraafplaats gekregen. Bovendien werkte de oorlog door bij miljoenen die de verschrikkingen wisten te overleven.

De Melati als symbool

Jaarlijks staan we op 15 augustus stil bij het officiële einde van de Tweede Wereldoorlog en het leed dat een groot en divers deel van onze samenleving diep getroffen heeft en nog altijd doorwerkt. Dit is een erkenning van de getroffenen uit de nationale geschiedenis en het benadrukt de verbondenheid van ons allen met dit gedeeld verleden. De Melati, de Indische jasmijn, wordt dan gedragen als nationaal symbool van respect, betrokkenheid en medeleven.

Wie herdenken we?

Op 15 augustus herdenken we jaarlijks bij het Indisch Monument in Den Haag alle slachtoffers van de oorlog tegen Japan en de Japanse bezetting van Nederlands-Indië. Honderdduizend kinderen en volwassen burgers werden geïnterneerd in kampen, honderdduizenden anderen werden buiten de kampen aan hun lot overgelaten. Tienduizenden zogenoemde ‘troostmeisjes’ werden uitgebuit, en honderdduizenden verrichten onmenselijke dwangarbeid, onder hen vele krijgsgevangenen en Indonesische romusha. De oorlog trof alle bevolkingsgroepen van de koloniale samenleving in de Archipel, waaronder Indonesiërs, Molukkers, Indo-Europeanen, Europeanen, Papoea’s, de Joods-Indische en Chinees-Indonesische gemeenschap. Wij herdenken op 15 augustus alle slachtoffers van het Japanse oorlogsgeweld.

15 augustus als kantelpunt

Op 15 augustus eindigde wel de oorlog, maar het bracht geen vrede. Twee dagen na de capitulatie van Japan, op 17 augustus 1945, riepen de Indonesische nationalist Soekarno en Hatta de Indonesische onafhankelijkheid uit.

In het machtsvacuüm direct na de oorlog was er veel geweld tegen iedereen die ervan verdacht werd Nederlandsgezind te zijn. Het daaropvolgende grootschalige oorlogsgeweld, de ongekend grote ontheemding en de kille ontvangst in Nederland werken door tot op de dag van vandaag.

‘Politionele acties’

De Nederlandse regering erkende de Republiek Indonesië niet als onafhankelijke staat, maar beschouwde haar als een opstandige beweging binnen de kolonie Nederlands-Indië, waartegen ‘politioneel’ moest worden opgetreden. Vanuit die visie wilde de regering niet spreken van een onafhankelijkheidsoorlog, maar van een opstand. In werkelijkheid was er tussen 1946 tot aan de onafhankelijkheid in december 1949 een militaire herbezetting en oorlog gaande die 52 maanden duurde, waaraan honderd- tot tweehonderdduizend Nederlandse dienstplichtigen deelnamen.

Zeeuwse veteranen

Ieder jaar weer lezen we in de maand maart over een Zeeuwse veteranendag van het Bataljon Zeeland in het Bevrijdingsmuseum te Nieuwdorp. Toen jonge jongens, die in een bloedige onafhankelijkheidsstrijd terecht kwamen. Met de kennis van nu zien we terroristen als vrijheidsstrijders. Met de kennis van nu zeggen de veteranen: *‘We hadden er niets te zoeken’* en *‘Als ik had geweten wat ik nu weet, was ik nooit gegaan’*. Het is nog maar twee jaar geleden dat toenmalig premier Rutte ‘diepe excuses’ maakte voor de foutieve politieke keuzes uit het verleden.

Met de kennis van nu valt steeds beter te begrijpen waarom op 15 augustus alle slachtoffers van de oorlog tegen Japan en de Japanse bezetting van Nederlands-Indië herdacht worden. Wie goed om zich heen kijkt, ziet nog vele slachtoffers meer. In de romans van Frans Lopulalan ‘Onder de sneeuw een Indisch graf’ en van Jill Stolk ‘De zwijgende vader’ wordt eens te meer duidelijk dat door het doodzwijgen van het verleden niet alleen de directe slachtoffers zelf, maar zeker ook de volgende generaties veel te lijden (gehad) hebben.

Door: Rob Rijkschroeff

Bronnen:

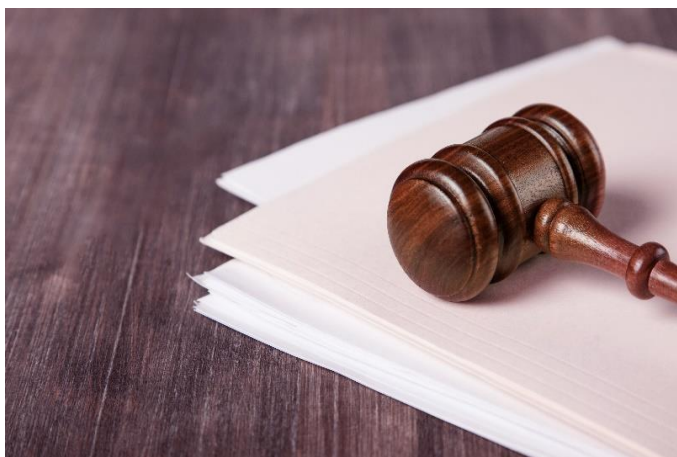
1. 15augustus1945.nl/Indisch-monument/
2. PZC, donderdag 14 maart 2024

Geschiedenis **KBO-Zeeland** (4)

In dit vierde deel van de KBO-historie behandelt Wim Jansen de jaren na 2010 tot het samengaan met KBO-Brabant. Zeeland wordt Regio Zeeland, onderdeel van KBO- Brabant-Zeeland.

De samenwerking, zowel onderling als tussen de Ledenraad en het bestuur/bureau stond wel regelmatig onder druk, omdat de provinciale bonden volkomen autonoom waren en verantwoording dienden af te leggen aan hun leden, nl. de afdelingsbesturen. Dat betekende dat het soms lastig was om tot landelijke afspraken te komen of om besluiten van de Ledenraad geaccepteerd te krijgen bij het thuisfront van de bonden.

Na jaren van overleg trok KBO-Brabant per 31 december 2010 zich terug uit de Unie KBO. KBO-Brabant was qua ledental verreweg de grootste bond en daarmee invloedrijk binnen de Unie. Dit vertrek veroorzaakte meningsverschillen bij de financiële ontrafeling van het vertrokken lid Brabant en de overige Unie leden. Ook de omvang van het bureau diende te worden aangepast.

Na het aantreden van een nieuwe voorzitter bij de Unie in januari 2014, werd beleid voorbereid met betrekking tot de toekomst van de Unie KBO. Met name de ontwikkeling van het aantal leden baarde zorgen op de langere termijn. Deze zelfde trend van ledenkrimp deed zich ook voor bij de PCOB. Vrij snel werden studies opgepakt over de gewenste organisatiestructuur van de Unie KBO, die overigens veel discussie hebben uitgelokt. In 2015 besloten de Ledenraad van de Unie KBO en de Ledenraad van de PCOB tot een federatie

KBO-PCOB. Tevens werd besloten beide verenigingsbureaus samen te voegen tot het verenigingskantoor KBO-PCOB per januari 2016. Tegelijkertijd zochten sommige afdelingen van KBO en PCOB in Zeeland, al dan niet uit noodzaak, toenadering tot elkaar. KBO-Zeeland heeft deze contacten steeds gestimuleerd.

Het project ‘KBO-PCOB vernieuwt’ werd gelanceerd en in 2018 werd een groeidocument door de Unie KBO onderschreven om te komen tot fusie tussen de Unie KBO en de PCOB.

Tijdens dit groeiproces is intensief overleg gevoerd over de gewenste organisatiestructuur van de te fuseren KBO-PCOB. Vooruitlopend op een mogelijk andere organisatievorm werd de mogelijkheid gecreëerd om rechtstreeks lid te worden van de federatie, buiten de afdelingen om, de zgn. individuele leden.

In 2019 hebben vier grotere bonden binnen de Unie KBO afstand genomen van het project ‘KBO-PCOB vernieuwt’. Binnen het project werd als wenselijke structuur voorgesteld om de plaats van de provinciale bonden met hun besturen te laten opgaan in een netwerkorganisatie.

Bij de PCOB was de zgn. middenlaag in de opbouw van de landelijke organisatie enkele jaren eerder al opgeheven en sedertdien werden de PCOB-afdelingen rechtstreeks aangestuurd door de ledenraad en het verenigingskantoor. De KBO-organisatie werd en wordt evenwel van onderop opgebouwd.

Anders gezegd, de afdelingen zijn autonoom en zij sluiten zich vrijwillig aan bij een provinciale KBO bond die eveneens autonoom functioneert. Bij sommige afdelingen werd bovendien bezwaar gemaakt tegen de hoogte van de jaarlijkse afdracht aan de Unie KBO.

Dit gegeven speelde ook een rol bij de ontstane onvrede t.o.v. de Unie KBO. De opstelling van de vier KBO bonden was voor de toenmalige Unie voorzitter reden om zich als voorzitter terug te trekken. Daarop werd door de Ledenraad van de Unie besloten dat een fusie KBO-PCOB voorlopig niet mogelijk zou zijn. PCOB-afdelingen besloten daarop eveneens een pas op de plaats te maken met het proces tot samengaan met de Unie KBO.

In 2022 besloten vier KBO bonden om zich gezamenlijk terug te trekken uit de Unie KBO. De bonden Limburg,

Overijssel, Gelderland en Noord-Holland hadden samen meer leden dan de achterblijvende leden van de Unie en zo ontstond een crisissituatie voor de Unie. Hoewel continuering van de Unie KBO met de overige Unie leden nog is onderzocht, moest toch worden besloten tot opheffing van de Unie. Gevolg was tevens dat de federatie KBO-PCOB financieel moest worden ontvlochten, hetgeen ook van toepassing was op het verenigings-kantoor. Vervolgens diende binnen de Unie KBO overeenstemming te worden bereikt over de financiële ontvlechting tussen de vier vertrokken bonden en de nog participerende leden van de Unie KBO.

Ultimo 2023 is de Federatie KBO-PCOB en de Unie KBO opgeheven. Met een geslaagd slotevent KBO-PCOB de Eindmusical is het proces op landelijk niveau in goede verstandhouding afgesloten.

Kring KBO-Zeeland binnen KBO-Brabant

Het bestuur van KBO-Zeeland heeft zich in 2023 koortsachtig en zeer actief beraden over de ontstane situatie. Een zelfstandig bestaan als KBO-Zeeland werd ongewenst gevonden, gezien de ledenontwikkeling, de afwezigheid van een beroepskracht, de noodzakelijke ondersteuning van het bestuur en de afdelingsbesturen met de leden. Na een afweging samen met de leden in een Algemene Vergadering besloot KBO-Zeeland te onderzoeken of aansluiting bij KBO-Brabant tot de mogelijkheden zou kunnen behoren. KBO-Brabant bleek na enig overleg daartoe bereid, zodat tijdens de AV in november 2023 door het bestuur van KBO-Zeeland werd voorgesteld de vereniging KBO-Zeeland per 31 december 2023 op te heffen en per 1 januari 2024 op te gaan in de KBO-Brabant.

KBO-Zeeland fungeert vanaf die datum als vijfde kring van KBO-Brabant, naast de vier Brabantse kringen. KBO-kring Zeeland heeft geen eigen bestuur, maar wel een vertegenwoordiger in het bestuur van KBO-Brabant. Binnen de regio Zeeland zullen de vier kringen uit de tijd van KBO-Zeeland blijven functioneren.

Tevens ontvangt de kring Zeeland jaarlijks een budget voor eventuele gezamenlijke activiteiten, zoals vergaderkosten en participatie in organisaties waar de belangen van KBO-senioren behartigd worden.

Denk bijvoorbeeld aan Genero Zuid-West Nederland, de Academische Werkplaats Zeeland, POSO (provinciaal overlegorgaan samenwerkende

ouderenorganisaties) in Zeeland en OPOV (Adviescommissie openbaar vervoer in Zeeland). Genero is het samenwerkingsverband in Zuid-West Nederland om zorg en welzijn van ouderen te verbeteren.

KBO-Brabant bestaat in het jaar 2024 75 jaar. Bij KBO-Brabant zijn 278 afdelingen aangesloten, exclusief de Zeeuwse afdelingen, vertegenwoordigend ca 120.000 leden. KBO-Brabant is de grootste landelijke seniorenvereniging. Ten behoeve van een krachtige belangenbehartiging van de leden werkt KBO-Brabant samen met het Senioren Netwerk Nederland, waarin participeren KBO-Gelderland, KBO-Limburg, KBO-Noord-Holland, en KBO-Overijssel.

De KBO-afdelingen in Zeeland kunnen met hun leden desgevraagd ondersteuning krijgen van het verenigingsbureau van KBO-Brabant.

De bestaande commissies kunnen blijven bestaan, maar zullen ongetwijfeld contact zoeken met de commissies van KBO-Brabant. Het geautomatiseerde systeem van het ledenbestand (KBOleden) wordt geïntegreerd in het Brabantse systeem (KBOleden).

De digitale nieuwsbrief 'NieuwsFlitZ' blijft voor de geïnteresseerden bestaan. Deze is onlangs vernieuwd en verschijnt sinds januari 2024 onder de naam 'Wij Zêëuwen'.

Zo eindigt de historie van KBO-Zeeland toch in een nieuwe start met perspectief naar de toekomst, met ondersteuning van een deskundig bureau en met de mogelijkheid dat afdelingen in hun kring elkaar kunnen blijven ondersteunen, dat alles ten faveure van het welbevinden van de KBO-leden in Zeeland.

Januari 2024

Wim Jansen

Genesis in het Zeeuws

Bijna twintig jaar lang heeft de Walcherse vertaalgroep van 't Kerkje van Ellesdiek gewerkt aan de vertaling van 't bijbelboek Genesis. En het resultaat mag er zijn. Het is een prachtig vormgegeven, kleurig boekwerk geworden, met betekenisvolle en goed doordachte Zeeuwse teksten in het Walchers. Bij het vertaalwerk is men naar eigen zeggen steeds trouw gebleven aan de Hebreeuwse brontekst, en heeft men van daaruit zo goed mogelijk geprobeerd die tekst te verwoorden in de eigen, Zeeuwse spreektaal.

Enkele teksten uit het boek Genesis zijn al eerder in het Zeeuws vertaald. Bijvoorbeeld in de 'Zeêuwse Raemkalender', een maandkalender van het jaar 2023 met daarin per maand een foto van een gebrandschilderd glas-inloodraam en een bijbehorende 'Zuud-Bevelandse' bijbeltekst. Wellicht kunnen we door een vergelijking tussen de teksten op de kalender en de overeenkomstige teksten in het nieuwe boek een goede indruk krijgen van wat het inhoudt om tegelijkertijd brontekstgetrouw en doeltaalgericht te vertalen. Verder lijkt het interessant om eens te kijken of Walchers en Zuid-Bevelands nu echt zoveel van elkaar verschillen.

Kwadendams glas-in-loodraam bij Genesis 22:12

Genesis 22:1-18, Zuud-Bevelands

¹ Een stuitje laeter stelden God Abraham op de proef. *Ie zeiën: Abraham! En Abraham zeiën trug: Ja, ik luustere!* ² God zeiën: *Je mò je zeune, j'n eênige zeune Isaak, die a aoles is voe joe, meeneme naè de Moria. Dan wieze 'K joe daè 'n berg an, en op die berg mò je zeune offere as brandoffer.* ³ Dus 's ochens vroeg kwam Abraham uut bèdde, ie spanden z'n ezal in, en ie nam twi van z'n knechts en z'n zeune Isaak mee. Toen at n out ekapt aò voe 't brandoffer gieng t'n op pad naè de plekke daè a God op esproken aò. ⁴ Op d'n derde dag kwam die bewuste plekke in zicht. ⁵ Ie zeiën tegen z'n knechts: *Bluve jolder ier bie d'n ezal, dan gae ik en m'n zeune vadder. Me zu kniele en bidde, en dan komme me wee vrom.* ⁶ Abraham leiën Isaak de muster op z'n rik, ie nam vier en 'n mes mee, en zo gienge ze tegaere vadder. ⁷ Isaak vroeg an Abraham: *Vaoder? Wat is t'r, m'n jongen, vroeg Abraham. Me è vier en out, zeiën Isaak, mae waè is 't lam voe 't brandoffer?* ⁸ Och jongen, God lever zelf 'n lam voe brandoffer, zeiën Abraham.

En ze gienge mie d'r beiën vadder. ⁹ Toen a ze op de plekke kwamme daè a God op esproken aò, maèkten Abraham daè 'n altaer en leiën die d'r out op. Ie bon z'n zeune vast en zetten die op dat altaer bovenop 't out. ¹⁰ En Abraham nam 't mes in z'n and, klaer om z'n zeune te kelen. ¹¹ Mae 'n iengel van d'n EÊR riep vanuut d'n emel: *Abraham, Abraham! Ja, ik luustere, zeiën die trug.* ¹² Raèk de jongen nie an, doet n niks, riep dien iengel. Noe wete 'K da jie God eêrbiedigt. Wan je wou mien je zeune, j'n eênige zeune geve. ¹³ Abraham keek in de rondte en ie zag achter z'n 'n ram die a mie z'n oorns in 'n doornbos vastzat. Ie keelden gauw die ram en offerden die as brandoffer in plekke van z'n zeune. ¹⁴ En Abraham noemden die plekke D'n EÊR verschaft. En vandaege an d'n dag zegge de mensen nog: *op de berg van d'n EÊR wor t'r verschaft.* ¹⁵ D'n iengel van d'n EÊR riep voe de twidde kêr vanuut d'n emel: ¹⁶ *Ik zwere bie m'n eigen naem, zo zei d'n EÊR, omma jie dat noe zo edaen ei en j'n eigen zeune, j'n eênige zeune, an Mien wou geve,* ¹⁷ daèrom zegene 'K joe, en Ik geve an joe zovee naegeslacht as a d'r sterren an d'n emel stae of a d'r zandkorrels langs de zeê ligge. Die naekommeliengen zuè de vestiengen van aol uldere tegenstanders inneme. Daèrom a jie edaen ei wat a 'K joe op'edrogen aò, zuè aole volken op de wèrld d'r eigen deur joe naekommeliengen ezegend wete.

Genesis 22:1-18, Walchers

¹ Naedien gebeurde 't dat God Aoberam op de proef stelde. Ie zei tegen z'n: 'Aoberam.' En ie gaf antwoord: 'Ier bin 'k.'² 'Gae mee je zeune Izak, j'n ênigen di a je vee van oudt, nì 't land van de Moria. Di moe j'n offere op de berg die ik je an za wieze.'³ D'n aoren ochen vroeg, tuugde Aoberam z'n ezel op. Ie nam tweê knechs mee en z'n zeune Izak en ie kapte out vò 't offer. Zò gieng 'n op pad nì de plekke die God 'n angewezen ao.⁴ Op de derden dag zag Aoberam de plekke in de verte leie.⁵ Toen zei Aoberam tegen z'n knechs: 'Julder bluve ier bie d'n ezel, ik gae mee de joen nì gunter om te bidden. Di nae komme me trug.'

⁶ Toen lei Aoberam 't out vò 't offer bie Izak op z'n rik en zelf droeg 'n 't vier en 't mes. Zò gienge ze tegaere deu.⁷ Mè toen zei Izak: 'Vaoder'. Die zei: 'Ier bin 'k, m'n joen.' Izak zei: 'M'èn wè vier en 'out mè wi is 't lam vò 't offer?'⁸ God za zelf wè vò 'n lam vò 't offer zurge, m'n joen' zei Aoberam. En tegaere gienge ze deu.⁹ Toen a ze bie de plekke kwaeme die God 'n angewezen ao, bouwde Aoberam di 'n altaer. Ie staepelde 't out d'r op, ie bond z'n zeune Izak vast en ie lei 'n op 't altaer, boven op 't out.¹⁰ Toen pakte Aoberam 't mes om z'n zeune te slachten.

¹¹ Mè een engel van d'n Eêuwigen riep 'n vanuut d'n emel: 'Aoberam, Aoberam!' 'Ier bin 'k' zeid 'n.¹² 'Raek de joen mee g'n vienger an en doe t'n niks! Ik wete noe da je ontzag eit vò God, wan j'ei je zeune, d'n ênigen die a j' eit, an mien wille gee.'¹³ Aoberam keek rond z'n en ie zag ineêns een ram die a mee z'n orens in de struken vastzat. Ie pakte de ram en offerde die in de plekke van z'n zeune.¹⁴ Aoberam noemde die plekke: D'n Eêuwigen za d'r vò zurge. Dirom zeie ze toet vandaege an d'n dag: 'Op de berg van d'n Eêuwigen za d'r vò gezurgd 'oore.'

¹⁵ Toen riep d'n engel van d'n Eêuwigen Aoberam vò de twidde keer vanuut d'n emel en ie zei:¹⁶ 'Ik zwere bie m'n eige, zò zeit d'n Eêuwigen, om a je dit gedaen eit, om a je mien j'n ênige zeune ei wille gee'¹⁷ za 'k je riekelijk zegene. Je za zòvee naekommeliengen kriege as a t'r sterren an d'n emel stae en as a t'r zandkorrels op strange bin. Joe naekommeliengen zun de baos weze over de steden van ulder tegenstanders.¹⁸ In joe naegeslacht zun aolle volken gezegend 'oore, om da je nì me geluusterd eit.'

Dit bijbelgedeelte bevat veel gesproken tekst en leent zich daarom uitstekend voor een Zeeuwse vertaling. Hier zien we dat de Walcherse vertaling strakker de

Aquarel door Jopie Minnaard-Verheijke bij Genesis 22:17

brontekst volgt en dat de Zuid-Bevelandse wat meer op de spreektaal is gericht.

Verder lijkt het Zuid-Bevelandse taalgebruik wat ouderwets te zijn. Dit laatste geeft de vertaling weliswaar een sterkere Zeeuwse indruk, maar het is tegelijkertijd de vraag of de oude woorden door hedendaagse Zeeuwen nog goed worden verstaan. Tenslotte blijkt hier dat er minstens één typisch Walchers woord bestaat dat het Zuid-Bevelands niet kent, en dat is het woord *strange*. Op Zuid-Beveland zijn er immers geen echte stranden met duinen er langs. Op laatstgenoemd voormalig eiland zou men hier wellicht eerder spreken van *vee gos an de zeêdiek*, maar zo staat het nu eenmaal niet in de brontekst.

Het boek Genesis in de reeks "De Biebel in 't Zeêuws" is beslist een goed verantwoorde vertaling van een Hebreeuws bijbelboek in het Zeeuws (c.q. het Walchers) te noemen. Zoals gezegd is het boek prachtig vormgegeven, en door een financiële bijdrage van het Zeeuwse familiefonds Hurgronje is het zeer betaalbaar gebleven. Het is te koop in 't kerkje van Ellesdiek te Ellewoutsdijk en in de Zeeuwse boekhandels (ISBN 9 789083 411606).

Colofon:

Hans de Vos uit het Zeeuwse Kwadendamme is van origine wiskundige, maar is als zodanig al een tijd niet meer werkzaam. In zijn vrije tijd verdiept Hans zich graag in de lokale, Zuid-Bevelandse geschiedenis en in de Zeeuwse taal waarin hij werd grootgebracht. Als de taal van het hart kan de moedertaal immers een sterk gevoel van begrip en waarheid tot ontwikkeling brengen. Dit gevoel is het sterkst bij het verstaan van wijze woorden, bijvoorbeeld die uit de wijsheidsliteratuur in de Bijbel, of die in de Masnavi van Roemi.

Bent u een muggenmagneet?

Waarom u altijd gebeten wordt

Sommige mensen kunnen een hele zomeravond buiten zitten zonder door ook maar één mug geprikt te worden. Anderen daarentegen hoeven dit maar vijf minuten te doen en worden al gestoken. Bent u zo iemand die altijd vol muggenbulten zit? Dit kan volgens wetenschappers een aantal oorzaken hebben.

Volgens de Amerikaanse professor Jerry Butler wordt de gevoeligheid voor [muggenbeten](#) voor 85 procent bepaald door de genen. "Eén op de tien mensen is buitengewoon aantrekkelijk voor muggen." Helemaal duidelijk is het voor de wetenschappers nog niet, maar een aantal redenen hebben ze wel kunnen ontdekken.

Concentratie cholesterol

"Mensen met hoge concentraties van steroïden of cholesterol op hun huidoppervlak trekken muggen aan", aldus Butler. Dat betekent niet dat ze op mensen jagen met een te hoog cholesterol, maar ze zijn efficiënter in het verwerken van cholesterol, de bijproducten daarvan blijven achter op het huidoppervlak.

Lichaamszuren

Muggen jagen ook op mensen die veel lichaamszuren produceren. Zoals bijvoorbeeld urinezuur. Deze stoffen kunnen muggen al van ver, maximaal 50 meter, ruiken.

Warmte en zweet

Niet alleen lichaamszuren trekken de muggen aan, ook kooldioxide die mensen uitademen is aantrekkelijk voor muggen. Lange en grote mensen stoten meer kooldioxide uit dan kinderen en baby's en worden over het algemeen dus ook meer gestoken. Ook zwangere vrouwen stoten meer kooldioxide uit en zijn dus vaker het doelwit van muggen. Ook beweging, lichaamswarmte en zweet trekt muggen aan.

Wist u trouwens dat alleen de vrouwtjesmuggen mensen prikken? Mannetjesmuggen steken alleen planten. De vrouwtjes hebben het bloed van zoogdieren nodig voor de ontwikkeling van eieren.

Bron: WebMD. Foto: Shutterstock

Rouw en verlies

Themabijeenkomst te Sluiskil

'Liefde blijft, ook na de dood. Als je rouwt, leer je omgaan met liefde die op een andere manier wordt beantwoord.'

Wat kun je (als vrijwilliger) voor iemand betekenen die een dierbare verliest of verloren heeft?

Vanuit deze vraag organiseert de commissie Mens en Religie op dinsdag 8 oktober haar jaarlijkse ontmoetingsmiddag in 't Meulengat te Sluiskil.

Dankzij onze collega's in Brabant zijn we in contact gekomen met de *'Vereniging leven met dood'*.

We hebben Ellen van Son bereid gevonden op deze middag een lezing én een workshop te verzorgen. Naast informatie over rouw vormen tips over wat te doen -en zeker te laten in een gesprek- de rode draad in deze workshop. Tijdens de bijeenkomst is er volop gelegenheid tot het stellen van vragen en het uitwisselen van ervaringen.

Niet alleen als vrijwilliger in een commissie lief en leed kun je ermee te maken krijgen, het kan elk van ons raken in onze vriendenkring of familie. Vandaar dat alle KBO-leden de kans krijgen zich aan te melden. In het septembernummer van Wij Zêëuwen leest u meer over de inschrijving.

Namens de commissie Mens en Religie; Rob Rijkschroeff, voorzitter

Doe mee met

World Cleanup Day

Doe jij ook mee op 20 september a.s.?

World Cleanup Day is de grootste jaarlijks opschoonactie ter wereld. Inmiddels doen er 180 landen mee. [IVN Natuureducatie](#) is de organisator van World Cleanup Day. Supporter van Schoon ondersteunt World Cleanup Day.

Hoe voorkom jij zwerfafval?

Naast dat je je kan inzetten op World Cleanup Day om zwerfafval op te ruimen, kan je ook veel dingen doen in het dagelijks leven om zwerfafval te voorkomen. Neem jij bijvoorbeeld je eigen boodschappentas mee? En je eigen herbruikbare beker als je een koffie to-go haalt? Al deze dingen helpen zwerfafval te voorkomen. Voor je het weet, is het een gewoonte. Dan is het doen van een stapje extra heel eenvoudig. Laat je inspireren door het gedrag van andere soorten Supporters van Schoon, en ontdek wat jij nog meer kunt doen om afval te verminderen.

Zwerfafval opruimen kan het hele jaar

Met jouw opruimactie maak je het verschil. En niet alleen tijdens World Cleanup Day. Je kunt het hele jaar in actie komen en jouw omgeving schoonhouden. Neem een grijper mee als je de hond uitlaat of hou je straat schoon met de burens. Maak er een doorlopende actie van.

Bestel je materialen

Heb je een schoongebied op de kaart gezet? Of een opschoonactie aangemaakt? Dan heb je de juiste materialen nodig om aan de slag te gaan. Bestel ze in de webshop. [Naar de webshop](#)

Organiseer je eigen cleanup

Ben je van plan om als afdeling een opruimevenement te organiseren? Registreer je cleanup op deze website en nodig vrijwilligers uit om deel te nemen. [Opruimactie aanmelden](#)

Colofon

‘Wij Zêeuwen’ is een uitgave van
KBO-Zeeland

Blijf ons ondertussen ook volgen op:

 facebook.com/kbo.zeeland.3

en

 [twitter.](#)

Voor al het andere nieuws vanuit
KBO-Zeeland kijkt u op onze
website www.kbozeeland.nl

Redactie Wij Zêeuwen:

Jan van den Boom
Lillianne van der Ha
Rob Rijkschroeff
E-mailadres:
wijzeeuwen@kbozeeland.nl

Art Direction

Jan van den Boom

Het toesturen aan ‘Wij Zêeuwen’
van foto’s en teksten impliceert
toestemming tot publicatie.

Toegestuurde teksten worden niet
automatisch geplaatst.

Indien u als KBO-afdeling iets te
melden hebt voor ‘Wij Zêeuwen’
of de digitale ‘Wij Zêeuwen’ niet
meer wenst te ontvangen, dan kunt u
dit melden via e-mail:
wijzeeuwen@zeelandnet.nl

Kijk voor het laatste nieuws op de
websites van KBO-Regio Zeeland:
www.kbozeeland.nl of van KBO-
Brabant www.kbobrabant.nl

van oeveren reizen

50-PLUS

BUSPROGRAMMA

Boek nu zorgeloos uw vakantie

- ✓ Inclusief alle entreegelden
- ✓ Inclusief kofferservice
- ✓ AED en gratis wifi
- ✓ Zeer luxe touringcars
- ✓ Binnen onze regio wordt u thuis opgehaald

Van Oeveren Reizen Zierikzee — 0111- 414348 of www.vanoeveren.nl